

Finansowane przez
Unię Europejską

„Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw”
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights”

RAPORT

podsumowujący
wizytę studyjną w Częstochowie

w ramach projektu

Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw
(The past builds the future – Neighbours of equal rights)

Częstochowa, 30 stycznia 2023 r.

Finansowane przez
Unię Europejską

„Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw”
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights”

Spis treści

INFORMACJA O PROJEKCIE.....	3
WIZYTA STUDYJNA W CZĘSTOCHOWIE	4
Wprowadzenie	4
Opis wydarzenia i aktywności	5
Miejsca pamięci w Częstochowie	5
Muzeum Żydów Częstochowian.....	5
Cmentarz żydowski przy ul. Złotej.....	6
Nowa Synagoga	6
Gmach Filharmonii Częstochowskiej - ul. Wilsona 16.....	7
Pomnik Pamięci Żydów Częstochowian – ul. Strażacka 19	7
W cieniu Getta.....	7
Siedziba gminy żydowskiej przed wojną – Aleja Najświętszej Maryi Panny 10	7
Tablica pamiątkowa – ul. Olsztyńska 28.....	8
Lelów	8
Muzeum POLIN.....	9
Spotkania warsztatowe	10
Podsumowanie.....	11
Statystyki dot. udziału w wydarzeniu	12
ZAŁĄCZNIK 1 – PROGRAM POBYTU PARTNERÓW PROJEKTU W CZĘSTOCHOWIE.....	13
Dane kontaktowe Partnerów Projektu:	15
ADRESY STRON INTERNETOWYCH	16

Finansowane przez
Unię Europejską

„Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw”
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights”

INFORMACJA O PROJEKCIE

Projekt „Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw” (The past builds the future – neighbours of equal rights) ma na celu podniesienie świadomości wśród młodych Europejczyków z Polski, Łotwy i Litwy na temat wspólnej historii, kultury i dziedzictwa kulturowego, a także upamiętnienie ofiar zbrodni w reżimach totalitarnych. Realizacja projektu pozwoli na upamiętnienie wydarzeń we współczesnej historii Europy, w tym przyczyn i skutków reżimów autorytarnych i totalitarnych, oraz podniesienie wśród obywateli Europy świadomości na temat ich wspólnej historii, kultury, dziedzictwa kulturowego i wartości, zwiększając tym samym ich zrozumienie Unii Europejskiej, jej początków, celu, różnorodności i osiągnięć oraz znaczenia wzajemnego zrozumienia i tolerancji. Projekt realizowany jest przez partnerstwo składające się z:

- Gminy Miasto Częstochowa - Lider
- V Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Częstochowie,
- Szkoły Podstawowej nr 21 w Częstochowie,
- Zespołu Szkół Specjalnych nr 28 w Częstochowie,
- Państwowego Polskiego Gimnazjum w Rezekne,
- Gimnazjum im. Jana Pawła II w Wilnie.

Okres realizacji projektu: 01.04.2022 – 31.03.2024.

Działania przewidziane w projekcie:

1. Konferencja otwarcia – konferencja inauguracyjna projekt, prezentująca stan wiedzy nt. Holocaustu,
2. Seminarium na zakończenie projektu – seminarium podsumowujące projekt, debata młodzieży nt. antysemityzmu,
3. Cykl warsztatów/lekcji w szkołach uczestniczących w projekcie – warsztaty/lekcje historii we wszystkich szkołach biorących udział w projekcie w formie dyskusji, wykładów z wykorzystaniem ekspresji artystycznej i muzycznej, m.in. spektakle,
4. Wystawa „Los dzieci w czasie wojny” – wystawa będzie przygotowana w 5 językach - hebrajskim, litewskim, łotewskim, polskim i angielskim,
5. Wizyta studyjna w Częstochowie,
6. Wizyta studyjna w Rezekne,
7. Wizyta studyjna w Wilnie.

Finansowane przez
Unię Europejską

„Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw”
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights”

WIZYTA STUDYJNA W CZĘSTOCHOWIE

Wprowadzenie

Po konferencji otwarcia projektu „Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw”, która odbyła się 26 września 2022 r. w Częstochowie, projekt wkroczył w aktywną fazę realizacji i konsorcjum przystąpiło do realizacji kolejnego etapu, tj. wizyty studyjnej w Częstochowie, która była okazją do wymiany dzieci i młodzieży ze szkół uczestniczących w projekcie.

Program wizyty obejmował dni 5-8 grudnia i został zaplanowany tak, aby osiągnąć cele założone we wniosku o dofinansowanie projektu, tj. identyfikację autentycznych miejsc pamięci do celów edukacyjnych, przekazywanie wiedzy uczniom uczestniczącym w projekcie, kreowanie trwałych zmian w postawach uczestników wobec historii Europy, jej wartości i kultury. Punkty merytoryczne przeplatały się ze wspólnymi warsztatami i lekcjami historii, w formie dyskusji, wykładów, z użyciem form ekspresji artystycznej, np. przedstawień ukierunkowanych na relacje wielokulturowe: polsko-litewsko-łotewsko-żydowskie.

Uczennice i uczniowie z Państwowego Polskiego Gimnazjum w Rezekne (Łotwa) oraz z Gimnazjum im. św. Jana Pawła II w Wilnie (Litwa) wraz z koleżankami i kolegami z częstochowskich szkół: Szkoły Podstawowej nr 21, Zespołu Szkół Specjalnych nr 28 oraz V Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w ciągu 4 dni nasyconych różnymi działaniami edukacyjnymi mieli okazję lepiej poznać historię narodów zamieszkujących Europę Środkową, w tym dzieje diaspory żydowskiej żyjącej w obrębie państw uczestniczących w projekcie. Ponadto, spotkanie było okazją do lepszego poznania się i nawiązania relacji pomiędzy młodzieżą, a także wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy nauczycielami.

Finansowane przez
Unię Europejską

„Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw”
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights”

Opis wydarzenia i aktywności

Miejsca pamięci w Częstochowie¹

Żydzi częstochowianie przez wieki byli częścią naszego świata. Stąd pochodzili, tutaj mieszkali, pracowali, świętowali. Identyfikując się z rodzinną miejscowością, działali na jej rzecz wnosząc znaczący wkład w rozwój gospodarki, oświaty, czy kultury. Uczestnicząc w ważnych dla miasta wydarzeniach historycznych, niejednokrotnie manifestowali przywiązanie do korzeni w myśl idei lokalnego patriotyzmu. Wierność religii i kultywowanie tradycji nie przeszkodziły im przez lata współzyskować w duchu ekumenizmu z sąsiadami innych wyznań w Częstochowie - jednym z najświętniejszych, światowych ośrodków kultu maryjnego. Dziś po częstochowskich Żydach zostały na terenie miasta zaledwie ślady ich dawnej działalności. Przypominają czasy największej aktywności ludności wyznania mojżeszowego, ale i najboleśniejse wydarzenia w historii XX wieku. Obok muzealnych zbiorów, zabytkowych kamienic, tablic upamiętniających działalność żydowskich instytucji, czy Żydów częstochowian zasłużonych nie tylko dla lokalnej społeczności, na terenie miasta można odnaleźć żydowskie mogiły i tablice poświęcone pamięci ofiar ludobójczej polityki okupantów. Wszystkie te ślady dokumentujące losy Żydów częstochowian to niezwykle źródło wiedzy o historii Żydów i dziejach miasta. Warto ruszyć w podróż śladami częstochowskich judaików, by poznać ich i naszą przeszłość.

Muzeum Żydów Częstochowian

Stała ekspozycja „Żydzi częstochowianie” poprzez zdjęcia, dokumenty i afisze ukazuje dawną, wielokulturową Częstochowę. Fotografie zgromadzone na wystawie zostały w znacznej części nadesłane przez rodziny dawnych obywateli Częstochowy pochodzenia żydowskiego. Wśród eksponatów znajdują się też kopie oryginalnych aktów prawnych z XIX wieku określające zasady prawne, na jakich funkcjonowała w mieście społeczność żydowska w okresie zaborów, a także plakaty z okresu międzywojennego i okupacji hitlerowskiej oraz trójwymiarowy model dawnej synagogi, zniszczonej podczas wojny przez Niemców.

W przedwojennej Częstochowie mieszkało ponad 30 tysięcy Żydów Częstochowian. Tworzyli bardzo silną społeczność, a jednocześnie intensywnie uczestniczyli w życiu miasta. Hitlerowcy w czasie II

---

¹ Informacje zawarte w rozdziale pochodzą ze strony internetowej <https://www.czestochowa.pl/zydowskie-slady>, dostęp 17.01.2023 r.

Finansowane przez
Unię Europejską

„Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw”
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights”

wojny światowej w barbarzyński sposób zamordowali ich w obozach śmierci. Im poświęcona jest wystawa Żydzi Częstochowianie².

Cmentarz żydowski przy ul. Złotej

Założony został na początku XIX w. przez gminę żydowską. To czwarta co do wielkości nekropolia tego typu w Polsce, z liczbą macew i grobów sięgającą 5 tysięcy. Najstarszy ocalały nagrobek pochodzi z początku XIX w. Na części nagrobków są jeszcze ślady oryginalnych polichromii. Tutejszy ohel zmarłego w 1920 r. cadyka Pinkusa Mendla Justmana jest corocznie odwiedzany przez chasydów z całego świata. Podczas II wojny światowej teren cmentarza był miejscem egzekucji częstochowskich Żydów – ich szczątki złożono w zbiorowych mogiłach. W tym czasie nekropolia uległa poważnemu zniszczeniu. Wiele macew i pomników na rozkaz władz okupacyjnych zostało wyrwanych i wykorzystanych jako surowiec do prac budowlanych. Po wojnie Okręgowy Komitet Żydowski odbudował zburzony mur, wykonano nagrobki osób zamordowanych przez Niemców. W 1986 roku cmentarz został wpisany do rejestru zabytków.

Nowa Synagoga

Pomysł na budowę Nowej Synagogi zrodził się w latach 90. XIX wieku wśród społeczności żydowskiej dążącej do asymilacji z polską kulturą i społeczeństwem. Budowę rozpoczęto w 1899 roku, na rogu ulic Spadek i Aleksandrowskiej (obecnie ulica Wilsona).

Budynek wzniesiono na planie prostokąta, w stylu neoklasycystycznym. Przedsionek synagogi przykryty był kopułą. Fasadę zdobił portyk o czterech kolumnach zwieńczony trójkątnym tympanonem z hebrajskim napisem „Otwórzcie bramy, niech wejdzie naród sprawiedliwy, który dochowuje wierności!”. Ponad napisem umieszczono tablice Dekalogu i gwiazdę Dawida.

Przy synagodze utworzono szkołę kantorów, której absolwenci zdobywali sławę w wielu krajach Europy i Stanach Zjednoczonych, a także Instytut Judaistyczny, który miał na celu kształcenie młodzieży.

We wrześniu 1939 roku Niemcy obrabowali Nową Synagogę z kosztowności, a 25 grudnia tego samego roku podpalili budynek. Wypalone mury przetrwały do połowy lat 50. XX wieku, kiedy to rozpoczęła się w tym miejscu budowa miejskiej filharmonii.

---

² <https://zydzi.muzeumczestochowa.pl/> dostęp 04.01.2023 r.

**Finansowane przez
Unię Europejską**

„Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw”
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights”

Gmach Filharmonii Częstochowskiej - ul. Wilsona 16

Budynek powstał w latach 60-tych XX w. dzięki ofiarności społeczeństwa, na fundamentach spalonej przez Niemców synagogi. Na ścianie gmachu wmurowana jest pamiątkowa tablica poświęcona Bronisławowi Hubermanowi – częstochowianinowi żydowskiego pochodzenia – światowej sławy wirtuozowi i wielkiemu humaniście.

Pomnik Pamięci Żydów Częstochowian – ul. Strażacka 19

Upamiętnia 40 tysięcy częstochowskich Żydów zamordowanych w obozie w Treblince. Umiejscowiony jest na terenie przystanku towarowego Warta, skąd 22 września 1942 roku Niemcy rozpoczęli deportację Żydów z getta. W 2006 r. podczas zjazdu członków Światowego Związku Żydów Częstochowian i ich Potomków zdecydowano o upamiętnieniu tych historycznych faktów pomnikiem, który został odsłonięty 20 października 2009 r. Inicjatorem i fundatorem monumentu jest Zygmunt Rolat, Przewodniczący Światowego Związku Żydów Częstochowian i ich Potomków.

Obok pomnika, zaprojektowanego przez rzeźbiarza Samuela Willenberga, znajduje się szklany panel z rozkazem wywozu 6 transportów częstochowskich Żydów do obozu zagłady w Treblince.

W cieniu Getta

Na skutek antysemitycznej polityki nazistów częstochowska społeczność żydowska została odseparowana od pozostałej części miasta. 9 kwietnia 1941 r., decyzją niemieckiego starosty Richarda Wendlera, szwagra Heinricha Himmlera, utworzono „żydowską dzielnicę mieszkaniową”.

Częstochowskie getto było czwarte co do wielkości w Polsce po Warszawie, Krakowie i Łodzi. Nie zostało jednak odgródzone murem. Na ulicach wylotowych getta stały posterunki policji żydowskiej.

Po likwidacji getta i deportacjach 40 tys. Żydów do obozu zagłady w Treblince, Niemcy utworzyli dla pozostałych przy życiu obóz pracy przymusowej, tzw. małe getto, w którym uwięziono ponad 5000 osób. Już 25 czerwca 1943 r. Niemcy rozpoczęli likwidację obozu, osoby zdolne do pracy umieścili w zakładach Pelcery i hucie na Rakowie, gdzie tworzone fabryki amunicji koncernu Hasag. Pozostałe osoby, głównie starców, kobiety i dzieci rozstrzelano na cmentarzu żydowskim.

Siedziba gminy żydowskiej przed wojną – Aleja Najświętszej Maryi Panny 10

Lokal zajmował 6 pokoi i kuchnię, mieszcząc kancelarię, biuro sekretarza zarządu, sale obrad, biuro stanu cywilnego i gabinet przewodniczącego.

Finansowane przez
Unię Europejską

„Przeszość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw”
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights”

Tablica pamiątkowa – ul. Olsztyńska 28

Upamiętnia ofiary „krwawego poniedziałku” - Polaków i Żydów rozstrzelanych 4 września 1939 r. na terenie miasta przez żołnierzy Wehrmachtu.

Miejsca związane z losami Żydów w Częstochowie przedstawił uczestnikom projektu pan Grzegorz Basiński, nauczyciel historii częstochowskich szkół: podstawowych, gimnazjalnych i licealnych. Autor licznych publikacji, audycji radiowych i internetowych o historii Częstochowy.

Lelów

Nie tylko sama Częstochowa, ale także jej okolice są związane bezpośrednio z losami Żydów. W odległości 43 km na południowy wschód od Częstochowy znajduje się gmina Lelów, gdzie Żydzi pojawili się na terenie ówczesnego Lelowa i okolic w średniowieczu. Otrzymanie przez Lelów praw miejskich w XIV wieku przyczyniło się do zintensyfikowania wymian handlowych oraz pojawienia się kupców żydowskich. Liczba osiedlonych na terenie Lelowa Żydów rosła w miarę upływu czasu. Pod koniec XVIII wieku stanowili oni ok. 20% lokalnego społeczeństwa i byli integralną częścią społeczności miejskiej. Wysoki odsetek ludności żydowskiej utrzymywał się do lat 30. XX wieku.

Po wybuchu II wojny światowej, Niemcy wkroczyli do Lelowa 3 września 1939 r. W pierwszych dniach wojny ucierpiała większość mieszkańców miasteczka, bez względu na wyznanie. We wrześniu 1942 r. Niemcy przeprowadzili deportację Żydów. Większość z nich została zamordowana w obozie w Treblince.

W obecnych czasach nie zachowała się w Lelowie społeczność żydowska, jednakże miejscowość ta pozostaje miejscem pielgrzymek chasydów z całego świata ze względu na grób cadyka Dawida Bidermana, żyjącego w latach 1746–1814. Był on pierwszy cadyk chasydzkiej dynastii Lelow, jeden z najbardziej znanych ówczesnie cadyków na ziemiach polskich, a jego myśli są nadal cytowane przez chasydów na całym świecie. Jego ohel (grób) jest miejscem corocznych pielgrzymek Żydów w rocznicę śmierci cadyka, przypadającą na przełom stycznia i lutego.

Wizyta w Lelowie przy grobie (ohelu) cadyka Bidermana przybliżyła uczestnikom projektu historię Żydów polskich. Młodzież z wielkim zainteresowaniem wysłuchała narratora przy ruchomej szopce znajdującej się w lełowskim Domu Kultury, opowiadającego o świętach żydowskich. Szopka wykonana przez krakowskiego artystę jest kolejnym elementem przypominającym o dawnych mieszkańcach ziemi częstochowskiej.

Finansowane przez
Unię Europejską

„Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw”
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights”

W drodze powrotnej z Lelowa do Częstochowy grupa zatrzymała się przy dworku Zygmunta Krasińskiego w Żółtym Potoku oraz zamku Kazimierza Wielkiego w Olsztynie, gdzie mieli okazję zapoznać się z dziejami okolic Częstochowy.

Historię Lelowa oraz okolic Częstochowy przedstawił uczestnikom projektu pan Marek Fiszer, nauczyciel historii w Zespole Szkół Technicznych w Częstochowie.

Muzeum POLIN

Mając na uwadze tematykę projektu, a także założenia grudniowej wizyty studyjnej, obowiązkowym punktem zwiedzania było Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN w Warszawie.

Muzeum zawiera ekspozycje poświęcone tysiącleciu historii i przywraca pamięć o ich bogatej kulturze i dziedzictwie. Lokalizacja Muzeum jest symboliczna - umieszczone jest na terenie przedwojennej dzielnicy zamieszkałej głównie przez Żydów, a w czasie wojny przekształconej przez Niemców w getto.

Placówka rozpoczęła działalność w nowej siedzibie w kwietniu 2013, a wystawa stała została otwarta w październiku 2014. Idea muzeum powstała w Stowarzyszeniu Żydowski Instytut Historyczny. Początki prac nad otwarciem sięgają 1995 roku. Inicjatywa zyskała poparcie zarówno w Polsce, jak i za granicą. Muzeum POLIN jest instytucją wspólnie tworzoną i prowadzoną przez rząd, samorząd lokalny (Miasto Stołeczne Warszawa) oraz organizację pozarządową (Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny) w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego (pierwsza tego typu instytucja w Polsce).

Muzeum łączy dwie funkcje: obok tradycyjnego muzeum, w którym prezentowana jest wystawa stała, a także tematyczne wystawy czasowe, prowadzone jest centrum kulturalno-edukacyjne. Muzeum realizuje obszerny program edukacyjny, skierowany do różnych grup docelowych: rodzin z dziećmi, szkół i przedszkoli (uczniów i nauczycieli), studentów i dorosłych, w tym seniorów, a także osób z niepełnosprawnościami. Prowadzone są warsztaty edukacyjne, zwiedzanie wystawy i spacerów miejskie z przewodnikiem. W odróżnieniu od Jad Waszem w Jerozolimie czy United States Holocaust Memorial Museum w Waszyngtonie, POLIN nie koncentruje swego przekazu wyłącznie na II wojnie światowej i Holokauście. Prezentowany jest wkład Żydów w rozwój polskiej kultury, nauki i gospodarki, a także przedstawiona jest historia przybycia ok. 960 na ziemie polskie pierwszych żydowskich kupców i początków żydowskiego osadnictwa na obszarze dawnej I Rzeczypospolitej (tj. także na obecnym terytorium Litwy, Białorusi, Ukrainy i zachodniej części Rosji) aż po historię najnowszą społeczności żydowskiej w III RP. Wystawa stała ukazuje powiązania historii Polski z

Finansowane przez
Unię Europejską

„Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw”
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights”

historię narodu żydowskiego. Placówka ma na celu przybliżyć zwiedzającym, jak żyli i co robili Żydzi w Polsce.

Muzeum POLIN „*jest też miejscem spotkań i dialogu tych wszystkich, którzy pragną lepiej poznać przeszłość i współczesną kulturę żydowską, którzy z polsko-żydowskiej historii chcą wyciągnąć wnioski na przyszłość, którzy chcą zmierzyć się ze stereotypami i stawić czoła współczesnym zagrożeniom, takimi jak ksenofobia i nacjonalistyczne uprzedzenia. Służąc ideom otwartości, tolerancji i prawdy Muzeum POLIN przyczynia się do wzajemnego zrozumienia i szacunku wśród Polaków i Żydów.*”³

Wizyta w Muzeum POLIN była okazją dla młodzieży uczestniczącej w projekcie do bliższego poznania historii Żydów, a niezwykle atrakcyjna, innowacyjna forma w której Muzeum prezentuje swoje zasoby była czynnikiem gwarantującym utrwalenie pozyskanych informacji, co daje możliwość wykorzystania ich w przyszłości oraz przekazywania wiedzy innym osobom.

Spotkania warsztatowe

W ramach grudniowej wizyty odbył się cykl warsztatów, w których uczestniczyło 30 uczniów i uczennic wraz z opiekunami z Wilna i Rezekne, a także uczniowie i uczennice częstochowskich szkół będących partnerami projektu. Zorganizowano warsztaty i lekcje historii, z użyciem różnych form ekspresji artystycznej, ukierunkowane na relacje wielokulturowe: polsko-litewsko-łotewsko-żydowskie.

W ramach wizyty, częstochowskie szkoły uczestniczące w projekcie zorganizowały dla gości z Litwy i Łotwy następujące wydarzenia:

- 5 grudnia: Warsztaty dot. kultury żydowskiej organizowane przez Zespół Szkół Specjalnych 28 w Częstochowie (*miejsce: Zespół Szkół Specjalnych 28, ul. św. Barbary 9/11*)

W ZSS nr 28 odbyły się warsztaty w których wzięło udział 50 osób. Warsztaty historyczne poprowadził Pan Witold Paszkowski pracownik Muzeum Żydów w Częstochowie. Na spotkaniu młodzież zapoznała się ze świętami w kulturze żydowskiej oraz z tradycyjną kuchnią żydowską. Uczestnicy mieli okazję przygotować i degustować żydowskie przekąski takie jak: mace, hummus, chałkę oraz popularne w naszym regionie, nie tylko w kuchni żydowskiej, ciasto marchwiak oraz typowe ciasteczka Hamantaschen.

- 6 grudnia: Spektakl muzyczno-taneczny uczniów V LO im. A. Mickiewicza (*miejsce: Miejski Dom Kultury w Częstochowie, ul. Łukasieńskiego 50/68*)

6 grudnia na scenie Miejskiego Domu Kultury w Częstochowie przy ulicy Łukasieńskiego odbyła się prezentacja spektaklu artystycznego przygotowanego przez uczniów i nauczycieli V LO w ramach projektu. Spektakl łączył w sobie różne formy ekspresji artystycznej: recytacja, taniec, muzyka, śpiew.

³ <https://www.polin.pl/pl/o-muzeum>, dostęp 4.01.2023 r.

Finansowane przez
Unię Europejską

„Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw”
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights”

Spektakl jest odgłosem pokolenia, które pamięta o przeszłości i pragnie lepszej przyszłości, w której nie ma zgody na zło, a zwycięża miłość i tolerancja. W wydarzeniu wzięło udział ok. 300 osób.

- 7 grudnia: Prezentacja filmu stworzonego w ramach projektu przez Szkołę Podstawową nr 21 w Częstochowie (*miejsce: Kino Studyjne OKF Iluzja, Aleja Najświętszej Maryi Panny 64*).

7 grudnia 2022 r. w ramach wizyty studyjnej i warsztatów projektu " odbyła się projekcja filmu "**Wielokulturowa Częstochowa**" zrealizowanego przez Szkołę Podstawową nr 21 im. Ks. Stanisława Konarskiego w Częstochowie. W sali kinowej OKF Iluzja film obejrzeli goście w Częstochowie, nauczyciele i uczniowie Państwowego Gimnazjum Polskiego w Rezekne i Gimnazjum im. św. Jana Pawła II w Wilnie, nauczyciele i uczniowie częstochowskich szkół oraz zaproszeni goście, łącznie ok. 100 osób.

W programie czterodniowego pobytu litewskich i łotewskich partnerów było jeszcze m.in. integracyjne ognisko, które było okazją do zacieśnienia więzów pomiędzy młodzieżą i nauczycielami.

Podsumowanie

W ramach grudniowej wizyty osiągnięto efekty projektu w postaci wymiany informacji, wiedzy i poglądów dotyczących historii i kultury Żydów, ze szczególnym uwzględnieniem tragicznych wydarzeń z okresu II wojny światowej i Holocaustu.

Unia Europejska uznaje Holocaust za kluczowe, decydujące wydarzenie w historii i dziedzictwie Europy. Wartości, na których zbudowano Unię Europejską i które są wspólne dla wszystkich krajów członkowskich w kluczowych aspektach, odnoszą się bezpośrednio do doświadczeń społeczności żydowskich w okresie przed, podczas i po zakończeniu II wojny światowej. Koncepcja uniwersalności i niezbywalności praw człowieka staje się jeszcze bardziej wyrazista, gdy spojrzymy wstecz na doświadczenie Holocaustu i uświadomimy sobie potrzebę głośnego zabierania głosu i zachowania czujności w kwestii praw człowieka. Aspekt ten ma kluczowe znaczenie w kształceniu formalnym i pozaformalnym młodzieży jako przyszłych pokoleń odpowiedzialnych za losy świata.

Wizyta studyjna oraz udział w warsztatach pozwoliły na pogłębienie wiedzy ogólnokulturowej nauczycieli i uczniów z różnych państw – wprowadzając ich w świat pojęć z zakresu historii, literatury, kultury (aspekt wielokulturowości), zainspirowały do samodzielnego poszukiwania źródeł wiedzy oraz pozwoliły na temat świata i jego różnorodności.

Finansowane przez
Unię Europejską

„Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw”
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights”

Statystyki dot. udziału w wydarzeniu

W wizycie studyjnej udział wzięło 69 osób:

- 15 uczestników/uczestniczek z Litwy,
- 15 uczestników/uczestniczek z Łotwy,
- 39 uczestników/uczestniczek z Polski.

Uwzględniając informacje o wszystkich uczestnikach/uczestniczkach wizyty, można określić następujące dane:

1. Płeć:
  - 48 kobiet,
  - 21 mężczyzn,
  - 0 osób niebinarnych.
2. Grupa wiekowa:
  - 6 – 12 lat: 5 osób,
  - 13 – 15 lat: 6 osób,
  - 16 – 20 lat: 47 osób,
  - 21 – 40 lat: 0 osób,
  - Powyżej 40 lat: 11 osób.
3. W aktywnościach związanych z wizytą uczestniczyło 6 osób z niepełnosprawnościami.

Finansowane przez
Unię Europejską

"Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw"
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights”

ZAŁĄCZNIK 1 – PROGRAM POBYTU PARTNERÓW PROJEKTU W CZĘSTOCHOWIE

Projekt "Przeszłość buduje przyszłość - sąsiedzi równych praw"

WIZYTA STUDYJNA I WARSZTATY

Program pobytu w Częstochowie partnerów z Wilna i Rezekne

5-8 grudnia 2022 r.

poniedziałek, 5 grudnia 2022 r.

13:00 Zakwaterowanie w hotelu, obiad

15:00 Warsztaty kulinarne – zapoznanie się z kuchnią żydowską i regionalną *transfer autokarem*

Zespół Szkół Specjalnych 28, ul. św. Barbary 9/11, Cz-wa

17:30 Ognisko integracyjne - rocznica urodzin marszałka J. Piłsudskiego *transfer autokarem*

Jura Park Biskupice

20:30 Powrót do hotelu *transfer autokarem*

wtorek, 6 grudnia 2022 r.

08:00 Śniadanie w hotelu

10:00 Spektakl muzyczno-taneczny uczniów - V LO im. A. Mickiewicza *transfer autokarem*

Miejski Dom Kultury w Częstochowie, ul. Łukasińskiego 50/68

12:00- 13:00 Udział w spotkaniu podsumowującym projekt "Most do przyszłości" *transfer autokarem*

I LO im. Juliusza Słowackiego, Aleja Tadeusza Kościuszki 8, Częstochowa

13:30 Obiad w hotelu *transfer autokarem*

14:00 - 18:00 Wycieczka: zwiedzanie Lelowa, Złotego Potoku, zamku w Koniecpolu *transfer autokarem*

18:00 Kolacja w hotelu *transfer autokarem*

środa, 7 grudnia 2022 r.

08:00 Śniadanie w hotelu *transfer autokarem*

09:00 - 11:00 Zwiedzanie miejsc pamięci w Częstochowie: Muzeum, Stary Rynek *transfer autokarem*

11:00 - 13:30 Czas wolny

**Finansowane przez
Unię Europejską**

„Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw”
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights”

13:30	Obiad	<i>transfer autokarem</i>
15:00	Prezentacja filmu - SP21 Kino Studyjne OKF Iluzja, Aleja Najświętszej Maryi Panny 64	<i>transfer autokarem</i>
18:00	Kolacja w hotelu	<i>transfer autokarem</i>
czwartek, 8 grudnia 2022 r.		
08:00	Śniadanie w hotelu Wymeldowanie z hotelu, wyjazd z bagażami godz. 9:30	
9:30 - 15:00	Wyjazd do Warszawy - Zwiedzanie Muzeum Polin	<i>transfer autokarem</i>
15:00/16:00	powrót do Wilna i Rezekne - obiad w drodze powrotnej	

Finansowane przez
Unię Europejską

„Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw”
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights”

Dane kontaktowe Partnerów Projektu:

Gmina Miasto Częstochowa

ul. Śląska 11/13

42-224 Częstochowa

Tel. 34 3707 637/638

e-mail: fer@czestochowa.um.gov.pl

Szkoła Podstawowa nr 21 im. Ks. Stanisława Konarskiego w Częstochowie

Dyrektor Szkoły – mgr Renata Krystek

ul. Sabinowska 7/9

42-202 Częstochowa, PL

tel/fax: 34 365 85 97

e-mail: sp21@edukacja.czestochowa.pl

Zespół Szkół Specjalnych nr 28 w Częstochowie

Dyrektor Szkoły – mgr Agnieszka Cupiał

Ulica Św. Barbary 9/11

42-226 Częstochowa, PL

tel. 34 324-46-52

e-mail: zss28@edukacja.czestochowa.pl

V Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza

Dyrektor Szkoły – mgr Małgorzata Witek

ul. Krakowska 29

42-217 Częstochowa, PL

tel.: 343242314

email: vlo@vmickiewicz.pl

Państwowe Polskie Gimnazjum w Rezekne

Dyrektor Szkoły – Olga Burova

Lubanas iela 49

4600 Rezekne, LV

tel.: +371 64636680

e-mail: poluvsk@rezekne.lv

Gimnazjum im. św. Jana Pawła II w Wilnie

Dyrektor – Adam Błaszkevicz

ul. V. Druskio 11

04306 Wilno, LT

Tel. / Faks. (8 5) 244 4504

Email: adam.blaskevic@vilnius.lt

**Finansowane przez
Unię Europejską**

„Przeszłość buduje przyszłość – Sąsiedzi równych praw”
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights”

ADRESY STRON INTERNETOWYCH

Wszystkie dokumenty - statuty, regulaminy, programy są dostępne na stronach Szkół:

V Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Częstochowie - <https://vmickiewicz.pl/>

Szkoła Podstawowa nr 21 w Częstochowie - <http://sp21czest.szkolnastrona.pl/>

Zespół Szkół Specjalnych nr 28 w Częstochowie - <http://zssnr28.info/>

Państwowe Polskie Gimnazjum w Rezekne - <http://www.rezpvsk.lv/>

Gimnazjum im. Jana Pawła II w Wilnie - <https://www.jp2.lt/aktualnosci>